

DE NIEUWE TONEELBIBLIOTHEEK

Deze tekst is afkomstig van de online bibliotheek op www.denieuwetoneelbibliotheek.nl.

De rechten, inclusief en met name de rechten voor uitvoering, liggen voor alle teksten bij de auteur en het is dan ook verplicht om voor elke vorm van uitvoering toestemming bij de betreffende schrijver aan te vragen. Voor elke schrijver is het van groot belang om te weten of zijn teksten worden uitgevoerd, dus neem alstublieft bij elke lezing, encenering, bespreking in het onderwijs e.d. even contact op met de auteur! Het contact adres voor deze tekst is:

Schrijver	Jibbe Willems
Titel	Texel / Texas
Jaar	2010
Uitvoering	Bellevue Lunchtheater / Huis van Bourgondie / Michiel Regt

Copyright (C) 2010 by Jibbe Willems

1).

MAUS

In stad is er geen uitzicht,
maar mens heeft uitzicht nodig,
zonder uitzicht ook geen inzicht.

In stad is er geen horizon,
mens kan er niet verder kijken
dan eerste blok beton
eerste rode stoplicht
eerste auto die met groot licht blikveld binnen raast.

En als donker wordt
als donker wordt en koud,
's nachts, als ijdelheid dooft
omdat mens zich niet weerkaatst weet
in spiegelvlak van winkelruit
of in ogen van zijn ander
dan kringelt angst op op als ijle rook.

Als mens zich alleen weet
wordt zijn geest plots eerlijk.
Alle leugens die hij hem bij daglicht voeden;
pfoef, brokkelbrok en stofwolk weg.
Pantser dat mens in glimlach draagt;
verkrakt en kreukelt, krinkelt weg.

Zonder ijdelheid rammelt hart
van dapperst man in borstkas los,
breekt door ribkast, vlucht,
kruipt in donkerst hoekje weg.

Dat is wat nacht doet.
In nacht wordt elk man woelmuis,
Alsof schaap wolf naar afgrond leidt.

GRENSWACHTER

Ik ga elke nacht naar bed
en ik word elke ochtend wakker
tot zover is er niets aan de hand.

OSCAR
Hallo?

ZIJN VROUW
Dit is de droogte
de alles verdrogende droogte

in mijn hersenen woedt een stofstorm
er hoeft maar één vonk over te springen
en mijn hoofd klapt uit elkaar
ik moet stoppen met denken
mijn hoofd is hier te klein voor.

OSCAR
Hallo?

GRENSWACHTER
Er is iets met de televisie
een kabel geknapt, zoiets
of misschien zijn ze
zonder me te waarschuwen
gestopt met uitzenden.
Er wordt alleen nog ruis vertoond.
Stofstorm op alle netten.

OSCAR
Hallo?

ZIJN VROUW
Ben uit de woestijn gevluht
ben de hoogte ingegaan
heb de afstand tussen mij en het stof
zo groot mogelijk gemaakt
nog altijd zie ik ruis.

GRENSWACHTER
Soms zie ik haar, achter de ruis.
Maar het is alleen ruis.

ZIJN VROUW
Alleen ruis.

OSCAR
Is daar iemand?

ZIJN VROUW
Ik zit gevangen in een kooi
niet groter dan mijn eigen huid.
geen uitzicht, geen overzicht.
Daarom ben ik vertrokken.

OSCAR
Dit is niet te geloven.
Hallo!

GRENSWACHTER
Er is nog iemand langs geweest;
een officieel bezoek.
Zo noemde hij het, officieel bezoek.
Hij vroeg wanneer ik haar
voor het laatst gezien had.
Wie? Zeg ik.
De man kijkt me vermoeid aan.
Uw vrouw. Uw verdwenen vrouw.
Wanneer is ze verdwenen?
Geen idee, zeg ik, hoeveel tijd
zit er tussen verlaten en verdwijnen?

OSCAR
Ik zou zweren dat ik iemand hoor.

GRENSWACHTER
En waar was u?
Ik probeerde televisie te kijken.
Hij is kapot, denk ik.
Er is alleen nog ruis op.
Hebt u verstand van techniek?
Het lijkt u niet veel te kunnen schelen.
Zij is weggegaan. Ik niet.

OSCAR
Hallo?

GRENSWACHTER
Misschien moet ik hem iets aanbieden,
aan de andere kant,
straks voelt hij zich nog welkom.
Dit is geen plek voor mensen
om zich welkom te voelen.
Dit is de grens,
geen plek om te blijven hangen.
Erover en dóór.
Alleen ik blijf hier,
de grenswachter,
dat is mijn functie.
Zonder mij gaat er niets
de grens over, behalve ik.
Formaliteiten, kan ik niets aan doen.

OSCAR
Hallo! Iemand!

MOEDER

Wind je niet zo op.
Er zal zo wel iemand komen.

ZIJN VROUW
Ik sta voor het raam
dertien hoog in een gemiddelde stad
in een gemiddeld land
ik sta voor het raam – en kijk
ik kan alleen de ruis zien.

GRENSWACHTER
Ik bied hem niets aan
die man met zijn officiële bezoek
ik vraag hem niet te gaan zitten
ik heb hier niet om gevraagd.
Hij vraagt *hoe was de sfeer?*
Hoe bedoelt u? *De sfeer in huis*
hoe was de sfeer toen uw vrouw vertrok?
Wij hebben hier geen sfeer in huis
antwoord ik hem
dat hebben wij ons nooit
kunnen veroorloven.
Had u ruzie? Zijn er woorden gevallen?
Kunt u me echt niet helpen met de televisie?

OSCAR
Hallo?
Ik weet zeker dat er iemand is.
Hallo?

GRENSWACHTER
Het is alleen maar ruis.

OSCAR
Ze kunnen dit hier toch niet zomaar dicht gooien?

MOEDER
Je moet rustig blijven lieverd, met opwinding los je niets op.

GRENSWACHTER
Ruis.

OSCAR
Pa ligt daar achter. Wat wil je dan,
zonder kist naar de crematie gaan?

MOEDER
Dat zal wel los lopen.

OSCAR

De dingen lopen niet los, moeder, niet zomaar,
daar kan je niet op vertrouwen.
Je moet zelf het heft in handen houden.

MOEDER

En niet los laten zeker.

OSCAR

Nooit los laten.
Als je los laat dan val je.

ZIJN VROUW

Sinds ik ben vertrokken
heb ik geen hartslag rust gehad
ik ben geen ademtocht stil blijven staan
bij elke stap rinkelen de scherven in mijn borst.

GRENSWACHTER

Ieder kanaal, ruis.

2.)

MAUS

Wij zijn allen doodgeboren.
Dodgeboren opgegroeid,
werden peuter, kleuter,
zaten doodgeboren in banken
van middelbare school.
En met diploma op zak
kropen wij doodgeboren naar ons werk.
Dodgeborene ontmoet zijn doodgeboren vrouw,
zacht lachend alsof leven
pas net haar lendenen had op doen vlammen.
En doodgeboren man en doodgeboren vrouw
verwekken samen doodgeboren kindjes.

OSCAR

Ik pas in dit pak, dit perfecte maatpak
dat door een homo in elkaar is genaaid
zo'n homo die altijd even blijft hangen
bij mijn enormiteit, als hij de binnenzoom opmeet.

MOEDER

Oscar, alsjeblieft. Gedraag je een beetje.

OSCAR

En mijn overhemd is duur, van naad tot naad in elkaar genaaid door speciaal geselecteerde minderjarige vingertjes. Dat noemen ze kinderarbeid, maar het is werkverschaffing. Die kleintjes moeten ook eten; zij blij, ik blij, zo draait de wereld.

MOEDER

Heb je gedronken?

OSCAR

Mijn sokken zijn van hoogwaardig katoen verbouwd en geplukt door de derde generatie zwarte plantageslaven. Het enige dat ze van hun grootouders scheidt is het minimumloon dat ze voor hun koffiezweet krijgen.

MOEDER

Je moet niet zoveel drinken. Je krijgt er gele ogen van, als een schaap je krijgt gele ogen van de drank.

OSCAR

En deze schoenen, deze glimmend opgepoetste schoenen deze beeldhouwwerkjes van loopcomfort zijn door een Italiaanse leerartiest, in zijn Romeinse atelier, op een op mijn maat gemaakte leest met de hand gefabriceerd. De grond waarover ik loop kust mijn voeten excuseert zich voor het vuil dat het op mijn zolen zet.

MOEDER

Straks begin je te trillen, zak je door je hoeven als een pasgeboren schaap.

OSCAR

Ik ben een parel, een zelfgekweekte parel man made, self made, succesvol, in een wereld die verder niets dan modder is met niets dan zwijnen is bevolkt. Ik ben esthetisch verantwoord met mijn glimlach sla ik bedienend personeel tot gort mijn huid is een harnas, mijn gezicht mijn vlaggenschip en als ik in mijn vingers knip staat de wereld voor me stil en buigt, en ik haat wachten. Ik haat wachten! IK HAAT WACHTEN!

MOEDER

Is het lekker, ja? Lucht het op?

OSCAR

Ik wil dat ze weten wie ze tegenover zich hebben dat ik me niet zo laat behandelen.

MOEDER

Je bereikt er niets mee, een potje schreeuwen. Het wordt er echt niet beter van.

OSCAR

Waarom kan hij zich dan ook niet gewoon thuis van kant maken zoals een normaal mens, zodat we hier niet bij een gesloten grenspost op zijn kist hoeven wachten waarom moet het bij hem altijd weer speciaal?

MOEDER

Je vader was een gecompliceerde man.

OSCAR

Nee, hij was een moeilijke man. Dat is iets heel anders gecompliceerd dat heeft nog iets, weet ik veel, filosofisch, alsof er een hogere reden aan ten grondslag ligt, hoe ondoorgankelijk dan ook. Moeilijk, dat is... dat is alleen moeilijk. Dat is karakterzwakte.

MOEDER

Je bent van slag. Dat is logisch. Je bent een halve wees nu, het is begrijpelijk dat je overstuur bent.

OSCAR

Ik ben niet overstuur, ik ben geïrriteerd. Ik begrijp niet waarop we wachten zo moeilijk is het toch niet? Krabbeltje zetten, lichaam overdragen, en klaar. Kunnen wij door. Straks wordt de champagne lauw. Ze zullen onderhand de oven wel al hebben voorverwarmd.

MOEDER

Pak me anders even vast. Misschien helpt het.

OSCAR

Ik wil je niet vast pakken.

MOEDER

Om rustig te worden.

OSCAR

Ik wil niet rustig worden, ik wil hier weg.

MOEDER

Luister nou naar je moeder Oscar.

OSCAR

Mijn moeder, wat een lachertje.

Niemand gelooft dat jij mijn moeder bent.

Vrouwen van jouw leeftijd zijn niet zo opgelapt en strakgetrokken.

Met je buik als een marmeren standbeeld

billen waar je je vuisten op kapot slaat

en tieten die paraat staan voor de aanval.

Alsjeblieft, een moeder heeft slappe zakken in haar bloesje

waar je nauwelijks nog thee van trekt.

MOEDER

Het komt er wat ongelukkig uit maar ik vat het maar op als compliment.

OSCAR

Als wij over straat lopen denken ze dat we bij elkaar horen.

MOEDER

Maar lieverd, wij hóren ook bij elkaar.

OSCAR

Niet op die manier,

ziekelijk is het, jouw pogingen te ontsnappen aan je ouderdom

denk je nou echt dat het leven aan je blijft hangen

door eruit te zien als een jong geraamte?

Nou, moeder, bereid je maar vast voor;

nu pappa er niet meer is om je ingrepen te betalen

zal de zwaartekracht zijn klauwen naar je uitstrekken.

MOEDER

Zie je wel, je bent overstuur.

OSCAR

Van mij krijg je er geen cent voor.

MOEDER

Dan ga je om je heen slaan, nare dingen zeggen, die je niet meent.

OSCAR

Hallo!

GRENSWACHTER
Ruis.

OSCAR
Is daar iemand!

GRENSWACHTER
Iemand, ja hoor. Ik.

OSCAR
Jij laat ook lang op je wachten zeg,
heb je me niet gehoord?

GRENSWACHTER
Formaliteiten, meneer,
daar kan ik niets aan doen.

OSCAR
Mijn vader ligt daar aan de andere kant
we zouden hem graag mee willen nemen.

GRENSWACHTER
Dat snap ik.

OSCAR
Dus geef die kist vrij, zijn we d'r allebei van af.

GRENSWACHTER
Ik zou u graag ter wille zijn, meneer,
maar daar zijn regels voor. Procedures.
Formaliteiten, meneer, het spijt me.

OSCAR
Wat voor een formaliteiten?
Die man is dood
daar valt niet heel veel meer aan te formaliteiten.

GRENSWACHTER
Ik heb het ook eens overwogen,
er een eind aan te maken.

OSCAR
Sorry?

GRENSWACHTER
Jawel, daar ben ik eerlijk in,
maar het enige dat ik bij de hand had
om me aan op te knopen
was de stropdas van mijn uniform.

MOEDER

Ik vind dit tamelijk ongepast.

GRENSWACHTER

Ik heb er maar van afgezien.
Alles goed en wel,
maar zelfmoord pleeg je niet met je dienstkleding.
Ik vind dat niet fatsoenlijk.
Misschien dat anderen dat onzin vinden
maar zo denk ik erover.
Sindsdien heb ik er nooit meer aan gedacht.

OSCAR

Niet te geloven.

GRENSWACHTER

Gaat u anders even lekker zitten,
maak het uzelf gemakkelijk.

MOEDER

Meneer, mijn man...

GRENSWACHTER

Het spijt me, mevrouw, echt waar,
de formaliteiten, zonder ben ik niets.

MOEDER
Meneer?

ZIJN VROUW

Ik sta voor het raam
dertien hoog in een gemiddelde stad
in een gemiddeld land
de horizon is ingelijst in het raamkozijn
ik kan ernaar wijzen maar dichterbij kom ik niet
en ik denk alleen;
hoe ver zal ik komen als ik spring.

GRENSWACHTER

Waar denk je aan?

ZIJN VROUW

Nergens aan. Niets groots.
Ik vraag me de laatste tijd
alleen nog kleine dingen af.

GRENSWACHTER

Alleen maar ruis.

ZIJN VROUW
Dingen die er niet toe doen.

GRENSWACHTER
Misschien is dat de definitie van geluk
dat je je alleen nog kleine dingen afvraagt
dingen die er niet toe doen.

3.)

MOEDER

Ik had gedacht met hem oud te worden,
Misschien niet heel oud, dat had ik niet verwacht,
daar leefde hij wat te uitbundig voor, maar wel íets ouder.
Dat hij er nu al tussenuit geknepen is zo... onbevredigend.
Ik denk steeds; het is een vergissing.
Dat ze hier straks het hek open gooien
en de kist onze kant op schuiven, dat 'ie er dan uit springt.
Dikke sigaar tussen zijn tanden.
"Grapje." En dan dat trucje met zijn oog. "Grapje."
Dat smerige trucje van hem.

OSCAR

Die kist zit dichtgeschroefd, zo makkelijk klim je daar niet uit.

MOEDER

Maar in mijn fantasie, Oscar, komt hij uit de kist geklommen
met een brandende sigaar tussen zijn tanden.
En alles was een nare droom, vergeven en vergeten en voorbij.
"Grapje."

OSCAR

Zo werkt de wereld niet mamma.

MOEDER

Nee, zo zal de wereld wel weer niet werken.

GRENSWACHTER

Wanneer was zijn verjaardag?

OSCAR

Wat?

GRENSWACHTER

Van uw kist, sorry, uw vader, uw man.

OSCAR

Wat gaat jou dat aan?

MOEDER

Oscar, doe beleefd, anders zitten we hier morgen nog.

GRENSWACHTER

De formaliteiten, meneer,
ik heb ze niet verzonnen.

MOEDER

Zijn de gegevens niet in orde?

OSCAR

Ik heb alles geregeld, doorgestuurd, betaald.
Hij verzint die formaliteiten gewoon.

GRENSWACHTER

Zelf ben ik geboren
op de eenendertigste van februari
van ik weet niet welk jaar
het doet er ook niet toe
ik vier het toch nooit.

ZIJN VROUW

Ik sta voor het raam
dertien hoog
en zie alleen ruis.
De ruis maakt me duizelig.

GRENSWACHTER

Wat valt er ook te vieren?
Als je zonder remmen ter wereld komt
op een helling
dan is het niet je eigen verdienste
dat je van de berg af rolt.

OSCAR

Jij hebt alle gegevens al,
dit wachten is nergens voor nodig.
Dit is pure pesterij.
Omdat wij geld hebben. Ik geld heb.

GRENSWACHTER

Meneer, zonder de formaliteiten
kan ik niets beginnen.

OSCAR

En weg is 'ie.

Dit is onmogelijk...

ZIJN VROUW

Ik weet niet zo goed meer
waar ik naar op weg ben
ik dacht; als ik maar weg ben
maar nu... ik weet niet wat ik denk
of hoop te vinden.

GRENSWACHTER

En straks wordt het donker
en als het donker wordt
dan wordt het koud.

OSCAR

Straks zitten we hier nog als het donker is.

ZIJN VROUW

Ik hoop alleen
dat ik niet in een cirkel ben gelopen
dat ik mezelf in heb gehaald
dat ik mezelf tegen kom
en geen idee heb
wat ik tegen mezelf zou moeten zeggen.

4.)

MOEDER

Laten we een open kist nemen.

OSCAR

Dat lijkt me nogal smakeloos.
Ik kan me niet voorstellen dat hij er toonbaar uit ziet.

MOEDER

Smakeloos, maar wel eerlijk.
Dan kan iedereen zien wat hem is aangedaan.

OSCAR

Niemand heeft hem iets aangedaan.

MOEDER

Nee? Waarom pleeg je anders...

OSCAR

Dit heeft hij helemaal zelf gedaan.

MOEDER

Nee. Zoiets doe je niet.

Hij moet duwtjes in zijn rug hebben gehad.

OSCAR

Het laatste duwtje gaf hij zelf.

MOEDER

Een open kist. En niks niet opkalefateren,
in volle glorie. Dat dat rijtje hyena's
dat straks schuifel schuifel onze handjes komt schudden
dat ze hem zeker weten nooit vergeten.

OSCAR

Heb je nog wel genoeg Xanax?

MOEDER

Ze komen vast allemaal opdagen
alle valse vrienden en bekenden.
Met fotografen en alles.
De hele schijnheil in parade.
Ze komen kijken om er zeker van te zijn dat hij dood is.
Ze komen kijken of er nog iets te halen valt.

OSCAR

Wind je niet zo op.

MOEDER

Toch maar goed dat die kist gesloten is
ze hadden hem de kleren van het lijf gerukt
ze hadden hem de kronen uit het gebit getrokken.
Eksters.

OSCAR

Neem een Xanax.

MOEDER

Gieren. Een troep aasgieren.
Ze zouden het vlees nog van zijn dode botten rukken.

OSCAR

Xanax, of neem er twee.

MOEDER

Ben je bang dat ik doorsla?
Kijk maar uit, kan héél gênant worden
dat ik straks bij de condoleance de rouwrok van mijn lijf ruk
en me op de kist stort voor een afscheidswip.

Moet je ze dan eens zien kijken.

OSCAR
Moeder...

MOEDER
Zou dat lekker neuken denk je, zo'n rigor mortis?

OSCAR
Moet ik me zorgen om je gaan maken?

MOEDER
Ja jongen, maak jij je maar eens lekker zorgen om me lijkt me heerlijk.

OSCAR
Het is dat wachten, dat schiet naar binnen.
Hallo! Ik kan het niet goed zien
maar volgens mij zit jij daar televisie te kijken.
Hallo! Hé!

GRENSWACHTER
Alleen maar ruis.

OSCAR
We staan hier te wachten!

GRENSWACHTER
Gggssshhht.

OSCAR
Ik kan je horen!

GRENSWACHTER
De formaliteiten, meneer,
zonder valt de bodem weg,
heb je geen houvast.

5.)

MAUS
Doolhof kan eiland zijn, of woestijn
doolhof kan hoofd zijn – daarin is goed verdwalen
stappen zakken weg in gedachten
mens loopt in cirkels, haalt zichzelf in
of reist kilometers zonder stap te verzetten
verdwalen kan overal – daar is geen afstand voor nodig.

ZIJN VROUW
Zal je me volgen?

GRENSWACHTER
Hm?

ZIJN VROUW
Als ik weg ga,
zal je me dan volgen?

GRENSWACHTER
Ik volg je en ik blijf je volgen
zoals ik je beloofd heb
tot aan het einde van de wereld
maar als ik vragen mag
zijn we al een beetje
in de buurt van dat eind?
Want de zon verstopt zich
achter de horizon
en als het donker wordt
dan kan ik je niet meer zien
en als ik je niet kan zien
dan raak ik je misschien kwijt.

ZIJN VROUW
Als hij mij volgt
als hij mij nu volgt
dan staat hij achter me
misschien achter me
zonder dat ik het merk.
Ik hoef mijn arm maar
naar achter uit te strekken
ik hoef mijn hand maar uit te steken
en hij pakt me vast.

Ik strek mijn arm
naar achteren uit
ik steek mijn hand uit
en pak niets vast
klauw in lucht.

Ik sta stil.

Volg je me?

GRENSWACHTER
Waar ga je heen dan?

ZIJN VROUW
Nee, nergens heen,
maar als, volg je me dan?

GRENSWACHTER
Ik volg je
naar het eind van de wereld.

ZIJN VROUW
Beloof je dat?

GRENSWACHTER
Jij gaat toch nergens heen.

ZIJN VROUW
Ik draai me om.
Ik zie alleen
mijn eigen voetstappen
er is niemand die me heeft gevolgd
naar het eind van de wereld
op de dertiende verdieping.

GRENSWACHTER
Als je toch van plan bent
terug te komen
dan kan ik net zo goed
hier op je blijven wachten.

ZIJN VROUW
Zo werkt het niet.

GRENSWACHTER
Goed. Ik volg je.
Ik volg je naar ieder eind
waar je heen wil gaan,
ik volg je naar ieder begin
waar je terug wil zijn.

ZIJN VROUW
Misschien zet hij me op een dwaalspoor
verstopt hij zich in mijn voetstappen
zodat het lijkt of er maar één persoon
door de droogte stapt.

En als je me kwijt raakt?

GRENSWACHTER

Ik raak je niet kwijt.

ZIJN VROUW

Er zit ruis in mijn hoofd
en als ik maar lang genoeg aan het knopje draai
misschien dat ik dan weer beeld krijg.

En als het gaat stormen?
Als je geen hand
voor ogen meer kan zien?
Als je mijn rug
in het stof verliest
als je niet meer weet
waar je me kan vinden?

GRENSWACHTER

Ik raak je niet kwijt.

ZIJN VROUW

Ik hoef mijn hand
maar uit te steken?

GRENSWACHTER

En ik grijp hem vast.

ZIJN VROUW

Ik hoef me maar om te draaien?

GRENSWACHTER

En daar sta ik.

Ik strek mijn arm
naar achteren
en klauw in de lucht.
Geen hand.
Ik draai me weer om.
Geen man.
Heeft hij het opgegeven,
of is hij er nooit aan begonnen?
En straks wordt het donker.
En als het donker wordt
wordt het koud.
Geen hand.
Geen man.
Niemand.

MOEDER

Mijn schoenen knellen.

ZIJN VROUW
Ik heb geen hulp nodig om te vallen
dat kan ik prima in mijn eentje af.
Maar ik val niet.
En zolang ik nog tanden heb
zolang zal ik bijten
en zolang ik nog voeten heb
zolang blijf ik staan.

MOEDER
Mijn schoenen knellen.

OSCAR
Dan had je ze in moeten lopen.

MOEDER
Wie loopt er nou begrafenisschoenen in?
Dat is luguber.

OSCAR
Dan had je ze nog niet aan moeten trekken.

MOEDER
Ik dacht dat we direct door zouden gaan.
Dat we hem op zouden halen
en meteen door zouden gaan.
Dat alles achter de rug is.
Maar nee, meneertje 'ik regel alles'
had geen rekening gehouden met de wachttijd.

OSCAR
Dit had ik niet verwacht, nee.
Ik ben geen helderziende.

MOEDER
Rotschoenen. Ik wil ze uittrappen,
die kleren bij het afval gooien,
die kan ik toch nooit meer aan,
en dan lekker lang in bad.
Ik kan niet wachten tot we thuis zijn.

OSCAR
Ja, daar moeten we het nog over hebben.

MOEDER
Jaja, we moeten het over van alles en nog wat hebben,
maar niet nu. Nu wachten we op Maus.

OSCAR

Nee, we wachten tot die lul het hek open gooit.

GRENSWACHTER

Geloof me meneer,
ik zou alles voor u willen doen
maar de regels zijn hier anders dan bij u
en als ik de regels niet volg
verdwaal ik in een doodlopende weg.

MOEDER

Je hebt vast nog een lelijke kist uitgezocht ook.

OSCAR

Wat maakt het uit, hij gaat toch het vuur in.

MOEDER

Een korte levensduur is geen reden
om geen aandacht te besteden aan details.

OSCAR

Ik heb je de brochure laten zien,
maar je wilde er niets van weten.

MOEDER

Het is een lastige tijd voor mij, de afgelopen tijd.

OSCAR

Voor mij ook.

MOEDER

O? Is me anders niets van opgevallen.
Je hebt het zinkende schip ruim op tijd verlaten,
jouw timing is altijd onberispelijk geweest,
Net een rat. Je bent een rat.

GRENSWACHTER

Dit is het land
het lege land
de wolken jagen
niets dan elkaar
niets dan leegte na.

MOEDER

Dat bedoelde ik niet zo.

OSCAR

Dat bedoelde jij wel zo.

MOEDER

Ja. Dat bedoelde ik wel zo.

GRENSWACHTER

Dit is de droogte
de alles verdrogende droogte.

MOEDER

Rat.

OSCAR

Deze rat heeft anders wel deze uitvaart betaald.
Tot en met de champagne aan toe.

MOEDER

Chapeau. Petje af. Heel goed van je.

OSCAR

Je hoeft me er niet voor te bedanken,
als je maar weet dat ik er moeite voor heb gedaan.

MOEDER

Maar ik ben je héél dankbaar, daar geniet je toch van?
Dat ik je dankbaar ben? Nou, geniet er maar van.
Dank je wel. Bedankt. Dank je. Een prachtig gebaar.
Zo goed uitgewerkt ook, champagne, oestermeisjes,
ja, de oestermeisjes kunnen niet ontbreken
als het feest is bij de familie Schaep.
Ook al is de aanleiding een crematie,
de familie Schaep weet hoe je een feestje moet geven.

OSCAR

Ik had het ook niet hoeven doen.

MOEDER

Natuurlijk moest je dit doen,
je vindt het heerlijk om de redder in nood te spelen,
hier lééf jij voor; Het witte Schaep van de familie,
het stralende middelpunt.

OSCAR

Misschien gaat het hele feest wel niet door.

MOEDER

Het is bijna pervers.
Niemand mag je evenaren, niemand mag naast je staan.

Ik had je nooit enig kind moeten laten.
Maar ik dacht, het is beter zo,
als jij een broertje of een zusje had gehad
je had het 't leven uit geholpen.
Je had bij het eerste het beste onbewaakte ogenblik
een kussen over die baby gelegd en het gesmoord.
Jij hebt een stóórnis, Oscar.

OSCAR

Ik ben enig kind omdat jij niet meer schade wilde veroorloven
daar beneden.

MOEDER

Ik had je bij een psychiater onder moeten brengen,
maar Maus zegt; d'r is niets mis met die jongen.
't Is een vechtertje, die komt voor zichzelf op in de wereld,
die moet je niet week maken door in z'n hoofd te roeren.
En kijk hoe je eruit bent gekomen. Keihard.

OSCAR

Ik kom voor mezelf op in de wereld, ja.
En daar ben ik trots op.

MOEDER

Keihard. Geen spatje gevoel.
En zó alleen. Thuis houdt alleen je echo je gezelschap.

OSCAR

Die mond van jou begint met de jaren
steeds meer op een anusje te lijken.
Zo'n dichtgerimpeld poepertje
waar alleen nog natte drollen uit komen.
Misschien moet je daar eens iets aan laten doen
naai het dicht, dat zou me een rust geven.

MOEDER

Ffwlrt.

OSCAR

Ja, precies. Ik ben er nu wel klaar mee, moeder.
Ik wil hier weg, ik wil die kist meenemen,
pappa de vlammen in schuiven.
En daarna gaan wij eens goed praten.

MOEDER

Maar we praten, Oscar, we praten eindelijk eens, echt.

OSCAR

Maar dat bedoel ik niet.
Ik bedoel; jij gaat eindelijk eens luisteren.
Naar mij.
En tot die tijd heb ik liever dat je je mond houdt
neem een Xanax, doe het voor mij

MOEDER
Ik heb geen Xanax nodig.

OSCAR
Hallo!

GRENSWACHTER
Hallo?

OSCAR
Hoe langer jij wacht
hoe dichter we bij
een derde wereldoorlog komen.

GRENSWACHTER
Meneer?

OSCAR
Ik ben op dit moment in staat
tot een eenpersoonsholocaust.

MOEDER
Oscar...

GRENSWACHTER
Meneer, de...

OSCAR
Formaliteiten, ja...

GRENSWACHTER
We moeten allemaal
ergens aan beantwoorden.

6.)

<p>MAUS Mens is alles kannibaal vreet alles vlees van ander af of dat vlees nou geld heet, liefde of familiebanden</p>
--

alles komt neer op vlees.
En boven alles geeft vlees
mogelijkheid tot contact.
Een klap een slag een schop
alles menselijk contact
contact dat indruk achter laat
in huid in vlees in mens.

MOEDER
Straks wordt het donker.

OSCAR
...

MOEDER
Wil je me even vast houden?

GRENSWACHTER
*Weet u waar uw vrouw
zou kunnen zijn?*

OSCAR
Wat?

GRENSWACHTER
Geen idee.
Texel? Texas?
Ergens daar tussenin?

MOEDER
Hou me vast.

GRENSWACHTER
*Heeft ze het wel eens
over weggaan gehad?*
Ze heeft het vaak geprobeerd
maar er kwam altijd iets tussen.
Zo komen we niet verder.
Waar wilt u heen dan?
Alles is al ontdekt
je kan beter thuis blijven.

GRENSWACHTER
Het is toch zinloos, meneer,
geloof me.

OSCAR

Wat?

MOEDER

Of je me even vast houdt.

GRENSWACHTER

We hebben alles geprobeerd
om ons leven te vullen
maar het enige dat ik wilde
was wat leegte.

OSCAR

Wat?

MOEDER

Vast houdt.

GRENSWACHTER

En als je elkaar niet
in de leegte vindt,
waar kan je elkaar dan vinden?

OSCAR

Is dit een vraag?

MOEDER

Een wens.

GRENSWACHTER

Meneer, we hebben elkaar
niet in de parenclubs gevonden.

OSCAR

Wat?

MOEDER

Een verlangen.

ZIJN VROUW

Nee...

GRENSWACHTER

We hebben elkaar niet gevonden
in de feesten zonder eind.

OSCAR

Wat?

ZIJN VROUW
Nee...

GRENSWACHTER
Of in de glazen zonder bodem.

MOEDER
Of je me even vast houdt.

ZIJN VROUW
Nee...

OSCAR
Nee.

GRENSWACHTER
We hebben elkaar niet gevonden
in bed, of in het trappenhuis.

ZIJN VROUW
Nee, nee, nee...

MOEDER
Alsjeblieft...

GRENSWACHTER
Het is hier niet zo groot
toch waren we elkaar steeds kwijt.
U vroeg wanneer mijn vrouw
verdwenen is? Ik zal het u zeggen;
het moment dat ze hier naar binnen stapte,
de drempel over, de deur door
dat is het moment waarop ze verdween.

OSCAR
Ik heb geen zin.

ZIJN VROUW
Ik sta voor het raam
dertien hoog in een gemiddelde stad
in een gemiddeld land
de horizon is ingelijst in het raamkozijn
ik kan ernaar wijzen maar dichterbij kom ik niet
en ik denk alleen; hoe ver zal ik komen
als ik spring.

MOEDER
Wil je me even vast houden?

OSCAR
We moeten praten.

MOEDER
Maar een moeder heeft dat nodig, Os,
af en toe haar zoon vast te kunnen grijpen,
om me aan vast te houden,
om zeker te weten dat niet alles vergaat.
Dat er dingen zijn die doorgaan.

OSCAR
Ik heb liever niet dat je me aan raakt.

MOEDER
Het zal jou ook goed doen om iets warmes vast te houden
daar wordt je rustig van.

[Ze pakt hem vast.]

OSCAR
Moeder, ik vind dit ongemakkelijk.

MOEDER
En nu moet je even stil zijn.

[Oscar pakt zijn moeder vast.]

MOEDER
Goed zo.

Z.)

<p>MAUS Ik sta voor raam dertien hoog in gemiddelde stad in gemiddeld land horizon is ingelijst in raamkozijn ik kan ernaar wijzen maar dichterbij kom ik niet en ik denk alleen; hoe ver zal ik komen als ik spring.</p>

ZIJN VROUW
Dit land moet ooit vol water zijn geweest
een kolkende zee vol leven
eencelligen die elkaar bevochten om eruit te komen
longen te ontwikkelen poten benen
een onafhankelijk opererende duim
taal spraak misverstanden

tot het zich tot mij evolueerde.

MAUS

Zwaartekracht heeft ons stadium terug evolutie ingetrokken.
Bij ons lopen, krassen onze nagels kleine voren in aarde.
Niet om er te zaaien, dit land perst geen oogst meer uit,
maar om er stap voor stap onze graven uit te slijten.

ZIJN VROUW

Dit land moet ooit vol water zijn geweest
een kolkende zee
voor het droog viel, verdroogde, verstofte, vol liep
met murw gebeukte dode lucht
en voetstappen van ter doodveroordeelden.

MAUS

Ik heb gevoel dat ik dood ben.

ZIJN VROUW

Ja?

MAUS

Nee, dat ik doodgeboren ben.
Dat ik nooit heb geleefd,
maar dat alleen niet door had.
Alsof ik mijn hele leven lang
als tekenfilmfiguurtje
boven ravijn heb gelopen
en nu pas naar beneden kijk.
Nu ik afgrond zie,
begin ik te vallen.

ZIJN VROUW

Ik heb een lange weg afgelegd om hier te komen.
Ik zou mijn voetsporen terug kunnen volgen.
De ruis verdwijnt, het stopt met stoffen,
de wolken wijken bijna Bijbels uiteen.
En boven de stad breekt het blauw los.
En dan, als in een vertraagde opname
zweeft een lichaam – een mannenlichaam –
voor mijn ogen omhoog, de lucht in.
Eerst zie ik zijn voeten,
glimmend opgepoetste schoenen, veters keurig gestrikt.
Dan langzaam via zijn broek omhoog,
zijn kruis zijn buik zijn borst
zijn traag wiekende armen
alsof hij van zijn vallen vliegen denkt te maken.

En dan zijn hoofd
een glimlach of een grimas
ik kom er niet uit.
Ik zie hem opstijgen en naast me landen
zonder geluid naast me landen
en terwijl splinters glas
vanuit een diepte omhoog komen
om samen een raam op de dertiende te vormen
mompelt de man vriendelijk het spijt me.

MAUS
Ik ben dood

ZIJN VROUW
En ik?

MAUS
Voel je dit?
Hier loopt slagader.
Ik druk mijn vingertoppen op plekje in je nek.
Voel je kloppen onder je vel?
Dat betekent dat je nog leeft.

ZIJN VROUW
Er zit nog adem
in mijn lijf
maar of dat
leven is...

MAUS
En voel je dit?
Mijn handen gevouwen om je luchtpijp
hoe ik zachtjes kracht zet
voel je hoe je longen in opstand komen?
Dat betekent dat je nog leeft.

ZIJN VROUW
En jij?

MAUS
Ik? Ach.
We kruipen door stof
als slangen na zondeval
en laten op dit land
niets anders dan echo na.
Echo na. Echo na.

ZIJN VROUW

Ik blijf staan, een tijdlang staan
op zoek naar de horizon.
En dan volg ik mijn voetsporen terug
loop achterwaarts de open deur uit
een anonieme gang in
de liftdeuren glijden open en ik stap in.
Samen met een man
de man die ik later
maar dat weet ik dan niet
vallend zal zien vluchten
een glimlach of een grimas.
We laten ons omlaag brengen
dertien verdiepingen omlaag brengen
en als we op de begane grond zijn
drukt de man op een knop en de lift stopt.
Zonder na te denken.
Stap ik achterwaarts de lift uit.
Samen met de man.
Hij stapt eerst uit
galant steekt hij zijn arm uit
om mij na te laten gaan.
Ik loop de torenflat uit,
mijn voetstappen in.
Achterwaarts richting een taxi.
Ik slik mijn woorden in
en de chauffeur geeft me geld.
Hij start de motor.
De meter tikt het geld langzaam
tot de voorrijkosten terug
tot de luchthaven.
Ik stap de taxi uit.
Ik volg mijn voetstappen achterwaarts
tot aan de aankomsthal bagageband
de slurf het vliegtuig in.
Ik volg de condensstreep
terug naar de hitte, terug naar het stof
terug naar waar ik vandaan gekomen ben.
Het opstijgen is de landing.
Ik volg mijn voetstappen terug
de vertrekhal door.
Douane. Controle. Incheck. Ingang.
Ik stap achteruit de auto van een vreemde in
die me terugbrengt naar de plek
waar ik zwetend en moe mijn duim opsteek
om hem uit te zwaaien
terwijl hij achteruit mijn blik uit rijdt
een stip wordt op de nummerloze snelweg

Ik volg mijn voetsporen terug het zand door
het stof door
Ik volg mijn voetsporen
terug langs de cirkels
die ik verdwaald getrokken heb
Ik loop – en blijf lopen – door de woestijn.
Ik blijf dwalen – en verdwalen – in de woestijn.

8.)

OSCAR
Je hebt gelijk
ik ben al een stuk rustiger.

MOEDER
Dat is goed schat,
maar je moet iets minder hard knijpen,
ik krijg het benauwd.

OSCAR
Dit had ik al veel eerder moeten doen.

[Hij wrijft over haar hoofd]

MOEDER
Wat doe je jongen?

OSCAR
Ik zoek de bult.
Je kan niet onbeschadigd blijven
als je zo hard bent gevallen.
Je moet er iets aan over hebben gehouden.

MOEDER
Het doet pijn.

OSCAR
We stoeien maar wat, mamma.
Zorg je wel goed voor jezelf?
Je magert nogal onder je rok.
Je moet er wat meer vlees in stoppen
anders komen de knookjes uit je velletje steken.

MOEDER
Ik vind dit niet prettig Oscar.

OSCAR

Ik ook niet moeder, ik krijg er tranen van in mijn ogen.
Hoe is het nou, als het stof gaat liggen
en je merkt dat je helemaal alleen bent.

MOEDER

Ik red me prima alleen.

OSCAR

Moeder, jij redt het helemaal niet alleen,
jij bent niets in je eentje, dat weet je toch.
Je woont niet voor niets bij mij.
Je hebt iemand nodig die je voedert.

MOEDER

Waarom doe je zo?

OSCAR

Het zal de opvoeding zijn.
Of is het DNA?

MOEDER

Nu is het genoeg.

OSCAR

Ik heb het gevoel dat ik vast zit,
dat ik gevangen zit in een kooi die niet groter is dan mijn huid.
Bij iedere stap die ik zet ga ik mijn eigen grens over.
Ik verdwaal in mijn eigen ongemak.

MOEDER

Wat zeg je toch allemaal?

OSCAR

Ik moet de rotte plekken weg snijden moeder
anders verga ik in mezelf, blijft er niets anders
dan een drabbig plasje over.

MOEDER

Ik snap het niet.

OSCAR

Volgens mij is het beter als wij elkaar een tijdje niet meer zien.

MOEDER

Een tijdje?

OSCAR

Een tijdje.

MOEDER

En wat is een tijdje?

OSCAR

Een tijdje is een eufemisme.

MOEDER

Ik ben een rotte plek?

OSCAR

Je moet het je niet persoonlijk aantrekken.

MOEDER

Nee, de plek moet het zich niet persoonlijk aantrekken dat 'ie rot is.

OSCAR

Ik wil je alleen niet meer in mijn huis hebben.
Niet meer in mijn huis, niet meer in mijn leven.

MOEDER

Op de dag dat je vader de lucht in gaat...
Je wilt echt op één dag het hele schip schoon hè?

OSCAR

Ik denk dat het beter is.

MOEDER

Beter.

OSCAR

Beter voor mij.

MOEDER

Je zal wel opgelucht zijn, nu je je afval hebt gedumpt,
nu je van je vuile was af bent.
Jammer dat ik geen eskimo ben,
had je me op een ijsschots kunnen zetten
en heel respectvol af laten drijven.

OSCAR

Doe niet zo hysterisch.

MOEDER

Ik moet oppassen dat jij niet achter me staat, straks,
als ze hem het vuur in schuiven.
Voor ik het weet duw je me achter hem aan, de vlammen in.

OSCAR
Mamma...

MOEDER
Ik heb liever niet meer dat je me zo noemt.

OSCAR
Jammer. We hadden ook warmer afscheid kunnen nemen.
Als volwassenen.

[Moeder grijpt Oscar vast]

MOEDER
Ik wil niet dat je me weg stuurt.
Je mag me niet alleen laten.

OSCAR
Moeder, als je je handen tot vuisten balt
is het moeilijk om iets vast te grijpen.

MOEDER
Hou me vast, lieverd,
ik wil dat je me vast houdt.
Troost mij. Laat mij jou troosten.
Mamma troost je wel, als vroeger.

OSCAR
Als vroeger.

MOEDER
Weet je nog, toen je in mijn buik zat, hoe gelukkig we toen waren?

OSCAR
Nee.

MOEDER
Natuurlijk weet je dat niet meer.
Maar we waren dolgelukkig,
jij schommelde vredig en ik
deed de hele dag niets anders
dan lomig doezelen.

OSCAR
Ik kan me daar niets van herinneren.

MOEDER
Nee. Het is ook niet waar.
Je trapte zo hard dat ik dacht

dat je mijn baarmoeder uit wilde breken.
Dat je je binnen in mij gevangen voelde,
dat je niet wist hoe gauw je er uit moest.
Je bent drie weken te vroeg geboren,
zo'n haast als dat jij had.
Je had je navelstreng al doorgebeten
voor je uit me kwam.

GRENSWACHTER

Dit is het land, het lege land
de horizon komt van alle kanten
op je af razen
drukt je lichaam in elkaar
perst je ziel je lichaam uit.

ZIJN VROUW

Het wordt donker
en het wordt koud
en ik heb niet veel stappen
in mijn lijf meer over.

Ik sta stil.

Voor me

ik had het nog niet gezien
staat een huis.

GRENSWACHTER

Nauwelijks een huis te noemen
het zijn stenen die uit pure wilskracht
op elkaar gestapeld blijven staan
een dak dat zucht onder het gewicht
van een lege lege lucht.

ZIJN VROUW

Voor de deur
staat een man
zonder gezicht.

GRENSWACHTER

Zonder gezicht?

ZIJN VROUW

Een gezicht dat moeilijk scherp te stellen is.
Voor het herkend kan worden
is het weer veranderd.
Zoals een zandduin altijd op zichzelf lijkt
maar nooit hetzelfde is,

steeds veranderd in de wind
verder kruipt, zich terug trekt
zo is het gezicht van deze man
die altijd op zichzelf lijkt
nooit hetzelfde is.

GRENSWACHTER
Kom maar binnen.
Waar moet je anders zijn?

ZIJN VROUW
Ik heb het gevoel
dat ik je eerder heb gezien
er flitst iets van herkenning
een oude herinnering
weggeborgen onder het stof.

GRENSWACHTER
Het is heet buiten
niet uit te houden
veel te droog
kom toch binnen.

ZIJN VROUW
Als ik achterom kijk
zie ik alleen mijn eigen spoor
voetstappen die
achter de horizon verdwijnen.

GRENSWACHTER
Het stoft, je moet je ogen
tot chineesjes knijpen
daarom zie je de dingen
niet zo helder.
Het stof komt overal.
Het zet zelfs de tijd stil
het komt tussen de radaren
van de tijd; krk en het staat stil
komt door het stof.
Kom toch binnen.

ZIJN VROUW
Nee.

GRENSWACHTER
Kom toch binnen.

ZIJN VROUW

Nee. Ik kan niet.
Ik moet ergens heen.
Ik zou zweren dat ik onderweg was.

GRENSWACHTER
Kom toch binnen
er is niets dan dit
dit is een eiland
in de woestijn
er is verder niets
ik kan het weten
ik sta hier al zo lang
als de grens hier ligt
en dat is lang.
Kom toch binnen
neem een slok water
leg je lichaam even neer.

ZIJN VROUW
Ik ben hier al geweest
op deze plek, in deze situatie.
Ik ken dit verhaal al
ik ben alleen de afloop eventjes vergeten.

GRENSWACHTER
Kom toch binnen
het stoft buiten
kom binnen, drink wat
voor het stof je grijpt.

ZIJN VROUW
Nee.

GRENSWACHTER
Zelfs in je dromen
is elke oase een fata morgana
kom toch binnen
je kan nergens heen.

ZIJN VROUW
Ik kan niet naar binnen
als ik naar binnen ga
ben ik bang dat ik blijf
ik kan niet meer blijven.

GRENSWACHTER
Neem wat te drinken
je zal wel dorst hebben.

Al dat stof buiten
drink maar
leg je lijf even neer
rust wat.

ZIJN VROUW
Ik heb dorst
het stof zit in mijn keel
zelfs ademen doet pijn.

MOEDER
Ik had hem moeten volgen.
Naar het einde van de wereld,
als het nodig was.
Ik had er moeten zijn,
hij had zijn hand maar naar achter
uit hoeven strekken
en ik had zijn hand moeten pakken.
Zelfs bij zijn sprong,
ik had zijn hand vast moeten houden
vanaf de dertiende verdieping
naar beneden. Helemaal naar beneden.
Je mag me niet alleen laten, Oscar,
ik kan geen twee keer afscheid nemen
op één dag.

OSCAR
...

MOEDER
Oscar...

[*Oscar af.
De kist wordt vrijgegeven.*]

GRENSWACHTER
Wacht je ergens op?
Wacht je op iemand?
Iedereen wacht ergens op
al is het maar op het einde.

ZIJN VROUW
Ik ken jou ergens van
ik kan je me alleen
even niet herinneren.

GRENSWACHTER
Ben je moe?

Als je moe bent
leg je lijf dan even neer
gun jezelf wat rust.

ZIJN VROUW
Ik ben moe
er zit nauwelijks nog een stap in mijn benen
nauwelijks nog een klop in mijn hart.

GRENSWACHTER
Kom toch binnen.

ZIJN VROUW
Ik weet het niet.
Zo ben ik al eens
bij een man naar binnen gegaan.
Zo ben ik al eens
uit het stof geplukt
voor een slok water en een zacht bed.
Dit verhaal ken ik al geloof ik
het loopt niet goed af geloof ik.

GRENSWACHTER
Ik vraag je alleen
of je even binnen komt
je lijf wat adem gunt
weer wat stappen spaart
om straks te zetten.

ZIJN VROUW
Ik ben moe
ik heb nauwelijks nog adem in mijn lijf
mijn ogen vinden geen houvast.
Goed.

GRENSWACHTER
Goed.

ZIJN VROUW.
Ik kom binnen.
Ik trek mijn jas uit
en drink je water.

GRENSWACHTER.
Goed.

ZIJN VROUW
Ik leg mijn lijf neer

even – tot mijn hart
weer slagen heeft.

GRENSWACHTER
Goed. Dat is goed.
Kom binnen.

ZIJN VROUW
Goed. Dat is goed.
Ik kom binnen.
Maar ik weet niet
of ik blijf.

MAUS

In nacht maken schaduwen zich los van hun objecten,
kruipen binnen bij doodgeborenen, verzwaren hun hart.
Iedere samentrekking, elke kloppeloop, wordt kleine hartaanval,
met elke rikketiketik een seconde dichterbij dood.
Als ijdelheid dooft trekt angst aan noodrem, staat wereld stil.
Dat is wat nacht is. Nacht geeft laatste duwtje in rug,
nacht laat laatste stapje zetten, stapje over richel,
laat alle ramen in gebouw op valsnelheid voorbij komen.
Als mens zich alleen weet, wil mens mens opheffen.
Soms duurt te lang voor ochtend komt.
Soms heft mens op, voorgoed.

einde